

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА «КРАЇНА ЗНАНЬ»

(рівень початкової освіти, адаптаційно-ігровий цикл, 1-2 класи)

Київ, 2025

Програму створено робочою групою у такому складі:

Онопрієнко Оксана Володимирівна, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (науковий керівник);

Петрук Оксана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Печенізька Світлана Сергіївна, кандидат філологічних наук, доцент;

Павлова Тетяна Сергіївна, здобувач ступеня доктора філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»;

Ліпчевська Інна Леонідівна, доктор філософії з галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»;

Заставська Ганна Володимирівна, учитель-методист;

Штанько Юлія Петрівна, учитель-методист.

Вступ

Освітня програма «Країна знань» (рівень початкової освіти, адаптаційно-ігровий цикл, 1-2 класи) (далі – Програма) призначена для реалізації в 1 – 2 класах закладів загальної середньої освіти. Програма розроблена відповідно до нормативних положень Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», на основі Державного стандарту початкової освіти, Концептуальних засад реформування середньої освіти, Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки 12 травня 2023 року № 552, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 07 липня 2023 р. за № 1155/40211. Програма орієнтована на 1–2 класи початкової школи, охоплює адаптаційно-ігровий цикл навчання і забезпечує реалізацію компетентнісного, інтегрованого, особистісно орієнтованого підходів.

Програму розроблено **на запит громад України**, які прагнуть сучасної, якісної та доступної освіти для дітей. В умовах викликів, спричинених воєнним станом, суспільство потребує адаптивних освітніх рішень, що відповідають як державним стандартам, так і актуальним запитам батьків і педагогів, освітніх потреб громади. Програма може впроваджуватися у громадах будь-якого масштабу через доступні й практичні рішення, що не потребуватимуть значних ресурсів, проте дадуть якісний результат.

Програма містить такі структурні компоненти:

- вступ, де подано загальну інформацію про Програму, її актуальність та унікальність, мету реалізації у громадах країни;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати або продовжити навчання за Програмою;
- загальний обсяг навчального навантаження;
- навчальний план;
- перелік навчальних програм, які рекомендовано використовувати в освітньому процесі;
- форми організації освітнього процесу та педагогічні технології;
- види/форми оцінювання та його інструментарій.

Програма є цілісним документом, який поєднує освітні складники, що забезпечують досягнення обов’язкових та очікуваних результатів навчання у першому циклі початкової школи. Її засадничі ідеї відповідають сучасним тенденціям розвитку початкової освіти, зокрема орієнтації на компетентнісний, особистісно орієнтований і діяльнісний підходи, реалізацію інтегрованого навчання, впровадження STEM-методик, а також урахування реальних можливостей і потреб сучасних молодших школярів.

Програма забезпечує реалізацію мети початкової освіти, яка полягає у всебічному розвитку дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Метою Програми є створення сучасного, доступного та ефективного освітнього простору для учнів початкової школи, що відповідає їхнім віковим можливостям та інтересам, з урахуванням реальних потреб і ресурсів громади. Такий простір має сприяти формуванню в учнів базових компетентностей, основ STEM-мислення, творчого підходу, комунікативних навичок, екологічно відповідального ставлення до наближеного довкілля.

Реалізація Програми сприятиме **формуванню** у дітей:

- ключових компетентностей і наскрізних умінь відповідно до Державного стандарту початкової освіти;
- актуальних для 21-го століття навичок, таких як: аналітичне мислення, стійкість, гнучкість і адаптивність, відповідальне ставлення до довкілля та ін.;
- уміння аналізувати природні та соціальні явища, використовуючи реальні приклади з життя своєї громади;
- уміння спостерігати, ставити запитання, експериментувати, робити висновки, моделювати, розв'язувати практичні завдання на основі STEM-підходу, що формують основу для свідомого вибору майбутніх професій;
- мотивації до навчання через ігрову й практично орієнтовану діяльність;
- готовності до подальшого навчання задля реалізації власних потенційних можливостей на благо собі, своїй громаді, нашій державі.

Унікальність Програми у тому, що вона інтегрує зміст навчальних предметів через STEM-підхід, залучаючи дітей до навчальних досліджень, експериментування, практичних і творчих завдань із урахуванням місцевого природного та соціального контексту громади.

Основні **цінності**, на яких ґрунтується Програма, такі:

1. Дитина в центрі уваги – її дійсні можливості, інтереси, потреби та індивідуальний темп пізнання.
2. Навчання як радість – розвиток через гру, експериментування, творчість.
3. Практична спрямованість – вироблення навчального досвіду, який діти зможуть застосувати у реальному житті.
4. Співпраця і комунікація – розвиток уміння працювати в команді, висловлювати свої думки, слухати й розуміти інших, брати посильну участь у житті громади.
5. Патріотизм, любов до рідного краю – формування усвідомленого ставлення до природи, історії та традицій своєї громади й країни, виховання екологічної відповідальності та готовності робити свій внесок у збереження й розвиток наближеного довкілля.

Соціальна значущість та актуальність Програми виявляється у її відповідності суспільному запиту громад країни щодо якісної і доступної освіти в умовах реформування української школи та адаптації освітнього процесу до сучасних викликів.

Реалізація Програми передбачає низку **переваг** для місцевих громад і їхнього розвитку, а саме:

1. Доступність:

- під час реалізації Програми перевага надаватиметься природним підручним матеріалам, які легко адаптуються в освітньому процесі, що не потребуватиме значних інвестицій у матеріально-технічне забезпечення;
- використовуватимуться активні методи навчання, що залучатимуть дітей до суб'єкт-суб'єктної взаємодії, а також методики STEM-навчання, які не потребуватимуть спеціального обладнання.

2. Внесок у майбутнє громади:

- навчання за Програмою формуватиме покоління дітей, які будуть мислити критично, умітимуть вирішувати проблеми та працювати в команді – саме таких фахівців потребують сучасні громади;
- діти здобудуть навички, необхідні для уявлення про професії у сфері природничих наук, технологій, інженерії та математики (STEM), що в майбутньому дасть громадам визначати затребувані для них напрями професійної освіти.

3. Зміцнення громади через якісну освіту:

- Програма допоможе громадам створювати конкурентоспроможну систему освіти без значних матеріальних витрат;
- упровадження Програми сприятиме підвищенню престижу місцевих шкіл та професійному розвитку вчителів;
- формуватиметься активна, освічена молодь, яка матиме необхідні компетентності для участі в житті громади.

Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання або продовжити навчання за освітньою програмою

Відповідно до статті 12 Закону України «Про освіту», початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на початок навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Таким чином, навчання в першому класі за Програмою можуть розпочати діти, які досягли 6 або 7 років. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

До навчання за Програмою у наступному циклі початкової освіти допускаються учні, які навчалися в 1–2 класах за цією або за іншою освітньою програмою. Програма забезпечує розвиток кожної дитини та сприяє гармонійній участі в освітньому процесі.

Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження, передбачений Програмою у I циклі початкової школи, визначено відповідно до базового навчального плану Державного стандарту початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688).

Таблиця 1

Загальний обсяг навчального навантаження

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік	
	1 клас	2 клас
Мовно-літературна	315	350
Математична	140	140
Природнича	140	175
Соціальна і здоров'язбережувальна		
Громадянська та історична		
Технологічна		
Інформатична		
Мистецька	70	70
Фізкультурна*	105	105
Усього		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять**	35	35
Навчальні години, що фінансуються з бюджету	805	875
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	20/700	22/770
*Не враховується в навантаженні		
** Рекомендовано курс за вибором STEM.		

Навчальний план

Навчальний план Програми укладено на основі базового навчального плану початкової освіти для класів (груп) з українською мовою навчання Державного стандарту початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) та з урахуванням специфіки реалізації освітньої програми (табл. 2).

Навчальний план

Освітні галузі	Навчальні предмети	Розподіл навантаження між галузями і предметами за тижнями/ роками	
		1 клас	2 клас
Інваріантний складник			
Мовно-літературна	Українська мова і читання*	7/245	7/245
	Англійська мова	2/70	3/105
Математична	Математика	4/140	4/140
Природнича	Я досліджую світ	3/105	3/105
Соціальна і здоров'язбережувальна			
Громадянська та історична			
Технологічна	Дизайн і технології	1/35	1/35
Інформатична	Цифрові технології	-	1/35
Мистецька	Мистецтво	2/70	2/70
Фізкультурна	Фізична культура**	3/105	3/105
Загалом		20/665+105	22/735+105
Варіативний складник			
STEM – курс за вибором (мовно-літературна, математична, природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна, інформатична, мистецька галузі)		1/35	1/35
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету		805	875
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти		20/700	22/770

* У 1-му класі – інтегрований курс «Українська мова. Навчання грамоти»; у 2-му класі – навчальні предмети «Українська мова», «Читання».

** Не враховується в навантаженні

Перелік навчальних програм

До переліку навчальних програм включені авторські програми, створені робочою групою під керівництвом О. В. Онопрієнко, та навчальні програми, які належать до типової освітньої програми для 1 – 2 класів, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22) (табл. 3).

Перелік навчальних програм

Освітня галузь	Предмет/інтегрований курс/курс за вибором	Повна назва програми
Мовно-літературна	Українська мова і читання	Навчальна програма для І циклу навчання. Українська мова (авт. Петрук О.М.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1
	Англійська мова	Навчальна програма для І циклу навчання. Англійська мова (авт. Печенізька С.С.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1
Математична	Математика	Навчальна програма для І циклу навчання. Математика (авт. Онопрієнко О.В.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1
Природнича	Я досліджую світ	Навчальна програма для І циклу навчання.
Соціальна і здоров'язбережувальна		

Громадянська та історична		Інтегрований курс «Я досліджую світ» (авт. Павлова Т.С.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1
Інформатична	Цифрові технології	Навчальна програма для І циклу навчання. Цифрові технології (авт. Ліпчевська І.Л.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1
Курс за вибором STEM (мовно-літературна, математична, природнича, громадянська та історична соціальна і здоров'язбережувальна, технологічна, інформатична, мистецька галузі)		Навчальна програма для І циклу навчання. STEM. Курс за вибором (авт. Заставська Г.В., Штанько Ю.П.). Схвалено для використання в освітньому процесі. Рішення експертної комісії з педагогіки та методики початкової освіти від 14 січня 2025 року, протокол № 1)
Технологічна	Дизайн і технології	Дизайн і технології (інтегрований курс). Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. (наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22)
Мистецька	Мистецтво	Мистецтво (інтегрований курс).

		Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. (наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22)
Фізкультурна	Фізична культура	Фізична культура. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О.Я. (наказ МОН України від 12.08.2022 № 743-22)

Навчальна програма з **української мови** визначає предметно специфічні базові знання з української мови, що є необхідними для формування ключових, комунікативної й читацької компетентностей, забезпечення лінгвістичного, мовленнєвого й соціокультурного досвіду, узгодженого з віковими можливостями та інтересами молодших школярів/школярок, їхнього особистісного розвитку засобами різних видів мовленнєвої діяльності, готовності і здатності спілкуватися українською мовою в особистому і суспільному житті, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвитку мовленнєво-творчих здібностей.

Основні очікувані результати навчання української мови такі:

- учні мають позитивну мотивацію до вивчення української мови, цікавляться читанням, прагнуть удосконалювати своє мовлення;
- демонструють розвинене мислення, мовлення, уяву, пізнавальні й творчі здібності;
- використовують набуті вміння та навички з усіх видів мовленнєвої діяльності;
- працюють із різними видами та джерелами інформації;
- опрацьовують тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- самостійно працюють із дитячими книжками різних жанрів і тематики, використовують прийоми осмисленого читання;
- спостерігають і досліджують мовні одиниці, опановують початкові лінгвістичні знання та норми української мови, необхідні для розвитку мовлення;
- взаємодіють з іншими усно, письмово та в електронному середовищі, обирають доцільні комунікативні стратегії відповідно до ситуації;
- володіють на визначеному рівні загальнонавчальними уміннями й навичками.

Метою навчальної програми з **англійської мови** є формування в учнів початкової школи комунікативної компетентності з фокусом на соціокультурному

спрямуванні, що реалізується засобами медіації (проникнення в іноземну мову через особливості її культури і зіставлення з рідною мовою та культурою, на базі порівняння / аналізу схожого й відмінного в українській та англійській мові / мовленні / культурі / етикеті / світогляді / традиціях / вербальній та невербальній поведінці) як сучасної провідної навчальної стратегії підвищення інтересу учнів до опанування іноземних мов, застосування її на заняттях STEM-навчання.

Основні очікувані результати навчання англійської мови такі:

- учні використовують англійську мову в ситуаціях повсякденного спілкування: вітаються, прощаються, дякують, вибачаються, просять допомоги, представляють себе, родину та друзів;
- ставлять і відповідають на базові запитання, висловлюють свої думки, настрої, вподобання, замовляють потрібні продукти, лічать до 20;
- розуміють прості інформаційні знаки, орієнтуються на місцевості, виконують прості вказівки / інструкції / команди англійською;
- називають / описують когось або щось; вітають зі святами, підтримують за потреби комунікацію з іноземцями на елементарному рівні усно чи письмово у різних типових життєвих ситуаціях;
- виявляють повагу до іншої культури, толерантно ставляться до традицій інших народів, усвідомлюють цінність рідної культури та мови;
- мають мотивацію до іншомовного спілкування, прагнуть встановлювати дружні контакти, використовують ввічливі форми комунікації;
- застосовують критичне мислення та творчий підхід до розв'язування комунікативних завдань, володіють базовими стратегіями елементарної дослідницько-пошукової і проєктної діяльності;
- доцільно до ситуації обирають стиль спілкування (формальний / неформальний);
- демонструють навички комунікатора, діють і виражають емоції з урахуванням етикету та норм культури своєї та інших країн.

Метою реалізації в 1 і 2 класах навчальної програми з **математики** є формування у дітей базових обчислювальних навичок, просторових уявлень, основ логічного та критичного мислення, стратегій дослідницько-пошукової діяльності, вміння встановлювати й застосовувати математичні закономірності в повсякденному житті. Навчання предмета спрямоване на досягнення математичної грамотності як базису для подальшого засвоєння STEM-дисциплін, що відповідає міжнародним підходам до компетентісно орієнтованої освіти.

Програма зорієнтована на досягнення таких очікуваних результатів:

- учні впевнено виконують усні обчислення на додавання та віднімання чисел у межах ста, розуміють сутність дій множення й ділення як підготовку до подальших обчислень;
- розпізнають і називають геометричні фігури, орієнтуються на площині та в просторі, використовують математичні моделі для розв'язування задач;
- розуміють поняття рівності, нерівності, встановлюють логічні та числові послідовності, застосовують закономірності в числових рядах;

- уміють аналізувати, порівнювати, класифікувати об'єкти, робити висновки на основі даних, знаходити шляхи розв'язування математичних задач;
- використовують приклади з реального життя для пояснення математичних понять, застосовують математичні знання в реальному житті, працюють з інформацією, використовують логіку та креативний підхід у нестандартних ситуаціях;
- демонструють інтерес до математики, залучаються до навчання через ігри, задачі, практичні вправи та цікаві завдання;
- поєднують досвід математичної діяльності із заняттями природничими науками та технологіями, використовують цифрові інструменти й ресурси, необхідні для STEM-навчання.

Метою навчання інтегрованого курсу «**Я досліджую світ**» є формування в учнів базових знань про природу, суспільство, безпеку життєдіяльності та взаємозв'язки у навколишньому світі. Програма спрямована на розвиток критичного мислення, вміння застосовувати дослідницько-пошукові стратегії, творчого підходу до вирішення завдань, навичок співпраці та комунікації як основи STEM-навчання. Особлива увага приділяється набуттю практичних умінь, необхідних для сучасного життя: екологічно відповідальної поведінки, безпечної взаємодії з оточенням, використання отриманих знань у повсякденній діяльності.

Програма забезпечує досягнення таких очікуваних результатів:

- демонструють дослідницькі уміння, використовують спостереження, практичну діяльність та аналіз для пізнання себе, природи й суспільних явищ, встановлюють логічні та часові послідовності подій, оцінюють взаємозв'язки у природі та суспільстві;
- усвідомлюють вплив людської діяльності на довкілля та здоров'я, виявляють шляхи збереження природи й безпечного співіснування;
- проявляють громадянську позицію, усвідомлюють свою культурну, історичну та соціальну належність до України, виявляють зацікавленість історією та природою рідного краю, з повагою ставляться до державних символів, беруть участь у громадських заходах;
- демонструють соціальні навички, толерантність у спілкуванні, повагу до правових норм і правил поведінки в суспільстві;
- творчо самовиражаються через пізнавальну, екологічну та соціальну діяльність, мають сформовані екологічні звички і здатність до соціальної адаптації;
- володіють основами здорової та безпечної поведінки, розпізнають загрози для життя і здоров'я, оцінюють ризики та усвідомлюють наслідки недотримання правил безпеки в сучасному світі.

Мета навчальної програми з предмета «**Цифрові технології**» – формувати в учнів інформаційно-комунікаційну компетентність, що виявляється у володінні основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, сформованості вміння безпечно й етично використовувати цифрові засоби у навчанні й інших життєвих ситуаціях; формувати досвід застосування цифрових навичок у STEM-навчанні.

Програма спрямована на досягнення таких очікуваних результатів:

- учні використовують інформаційно-комунікаційні технології для спілкування й співпраці (під керівництвом учителя або батьків), зокрема в навчально-пізнавальних цілях;
- уміють знаходити, зберігати, аналізувати, узагальнювати, систематизувати та передавати інформацію, критично її оцінювати для вирішення життєвих і навчальних завдань;
- створюють простий цифровий контент, зокрема малюнки, фотографії, відео, аудіо й текстові повідомлення, а також розробляють елементарні програми в блочному візуальному середовищі програмування для дієвого розв'язання задач і творчого самовираження.
- дотримуються правил безпечного використання цифрових технологій, усвідомлюють їхню значущість для себе, суспільства та навколишнього світу, діють відповідно до етичних, міжкультурних і правових норм взаємодії.

Метою навчальної програми для уроків **STEM** є формування в учнів комплексного підходу до вивчення природничих наук, технологій, інженерії та математики, що забезпечує розвиток їхніх когнітивних та практичних здібностей, здатності застосовувати набуті знання для вирішення практичних завдань, стимулювання інтересу до досліджень.

Навчання за програмою STEM забезпечує досягнення таких очікуваних результатів:

- учні володіють навичками дослідницької діяльності, аналізують інформацію, ставлять запитання, знаходять логічні зв'язки та приймають обґрунтовані рішення;
- застосовують елементарні наукові методи, проводять експерименти, збирають і аналізують дані, роблять висновки на основі спостережень;
- проявляють інтерес до природничих наук, таких як фізика, хімія, географія, біологія, інтегруючи їх із математикою та технологіями;
- шукають креативні рішення та виявляють інтерес до інновацій, застосовуючи творчий підхід до розв'язування реальних проблем;
- використовують цифрові технології для досліджень, роботи з даними й створення моделей;
- розуміють взаємозв'язок природничих наук, технологій, інженерії та математики (STEM) і застосовують набутий досвід діяльності до вивчення різних предметів;
- знайомі із сучасними технологіями та професіями STEM-напряму, проявляють позитивне ставлення до цих галузей;
- працюють у команді, ефективно комунікують, виконуючи спільні завдання та навчальні проекти.

Форми організації освітнього процесу та педагогічні технології

Освітній процес у межах реалізації Програми організовується таким чином, щоб кожна дитина мала можливість навчатися у власному темпі,

задовольняти допитливість, опановувати основами критичного мислення та вмінням працювати в команді. Використання інтегрованого підходу сприяє формуванню цілісного уявлення про світ, поєднання традиційних і новітніх методик забезпечує ефективне засвоєння знань і формування умінь у ході активної діяльності.

Навчання ґрунтується на класно-урочній системі з широким залученням проєктної діяльності та дослідницьких завдань. Учні працюють над тематичними блоками, що інтегрують знання з різних галузей, залучаючи їх до реальних ситуацій та пошуку практичних рішень. Значна увага приділяється проблемному навчанню, спрямованому на формування у дітей здатності самостійно виконувати завдання та адаптувати навчальний досвід до нових ситуацій.

Однією з ключових особливостей Програми є наскрізне впровадження ідей STEM-навчання. Такий підхід сприятиме інтеграції змісту природничої, математичної, інформатичної, технологічної, мовно-літературної, мистецької, громадянської, історичної, соціальної і здоров'язбережувальної освітніх галузей в єдину систему знань. Освітній процес, побудований на практичних дослідженнях, експериментальній і проєктній діяльності, розвиватиме в учнів уміння використовувати набуті знання і вміння для розв'язування реальних завдань. Залучення в освітній процес інженерного дизайну, моделювання та цифрових технологій допомагає формувати у дітей навички творчого мислення, аналізу, командної роботи та адаптивності. В цілому, STEM-навчання мотивує учнів до відкриттів, формує дослідницьку культуру та готує їх до викликів майбутнього, де технологічна грамотність становить невід'ємну складову успіху.

Важливим компонентом освітнього процесу є ігрові методи й засоби навчання; вони забезпечують плавне входження дітей у середовище шкільного навчання, особливо в першому класі. Ігрові методи створюють комфортну атмосферу для розвитку пізнавальної активності та соціальних навичок молодших школярів. Передбачається також поєднання традиційних занять із використанням цифрових технологій, що сприяє кращій взаємодії учнів із навчальним матеріалом.

Активно використовуються кооперативні методи, що розвивають комунікацію, співпрацю та вміння працювати в команді. Учні залучаються до інтерактивних форм роботи, таких як рольові ігри, навчальні виклики та квести, – всі вони сприяють глибшому осмисленню навчального матеріалу, пов'язують його з інтересами дітей, із повсякденним життям.

Важливим компонентом навчання є рефлексія, яка дає змогу учням оцінювати власний прогрес, аналізувати помилки та усвідомлювати свої сильні сторони. Це зумовлює формування в учнів стійкої навчальної мотивації та впевненості у своїх здібностях.

Таким чином, Програма створює дитиноцентроване, гнучке, інтерактивне середовище, яке відповідає сучасним освітнім тенденціям та сприяє гармонійному розвитку кожної дитини.

Види/форми оцінювання та його інструментарій

Оцінювання результатів навчання учнів 1-2 класів у межах Програми базується на особистісно орієнтованому підході, спрямованому на підтримку навчального поступу кожної дитини, оминаючи ситуації стресу та змагальності між дітьми.

У першому циклі початкової школи діти з різними навчальними можливостями проходять тривалий період адаптації до нової ситуації розвитку, тому в цей період навчання особливого значення набуває формувальне оцінювання, яке забезпечує «м'яку» оцінку їхньої діяльності. Формувальне оцінювання – це інтерактивне оцінювання прогресу в навчальній діяльності здобувачів освіти, що дає змогу діагностувати досягнення на кожному етапі процесу навчання. Це особливий вид оцінювальної діяльності вчителя та учнів, що надає інформацію про реальний стан учіння.

Формувальне оцінювання здійснюється шляхом постійного спостереження за навчальною діяльністю дитини, надання персональної підтримки та рекомендацій для вдосконалення знань і навичок. Увага зосереджується на поступовому розвитку та зміцненні інтересу до навчання, віковідповідному формуванні внутрішньої мотивації.

Засобом здійснення формувального оцінювання є вербальне описове судження – змістовне коментування досягнень дитини. Описова оцінка дає можливість:

- надавати вичерпну інформацію про навчальний прогрес дитини, психофізичний розвиток, особистісне зростання;
- демонструвати повну картину можливостей дитини, зокрема й слабкі сторони, які простіше описати, ніж оцінити;
- характеризувати ступінь залучення школяра до виконання завдання, докладені зусилля;
- підкреслити роль зворотного зв'язку – висвітлює конкретні помилки, націлює, над чим конкретно слід працювати, мотивує;
- уникнути сегрегації, застосовуючи порівняння з іншими учнями; учитель підкреслює позитивні моменти, заохочує дитину до подальшого розвитку та підтримує віру у власні можливості.

Для реалізації формувального оцінювання в 1 – 2 класах учителі використовують методи педагогічного спостереження, опитування, вивчення учнівських робіт, програмований контроль, індивідуальне тестування та інші. Оскільки освітній процес у початковій школі ґрунтується на засадах суб'єкт-суб'єктних відносин, ключовими методами є самооцінювання і взаємооцінювання, що навчає дітей аналізувати власні успіхи, оцінювати виконані завдання за наданим еталоном, рефлексувати щодо своїх результатів. Все це сприяє розвитку навички самоконтролю та формуванню адекватної самооцінки.

Для залучення дітей до процесу самооцінювання використовується учнівські портфоліо, в яких зберігаються для презентації індивідуальні роботи учнів, демонструючи динаміку їхнього розвитку упродовж навчального року.

Формат портфоліо заохочує до творчого представлення своїх результатів та мотивує до дослідницької діяльності.

Запропоновані методи оцінювання відповідають сучасним освітнім трендам, концепції Нової української школи та сприяють створенню комфортного середовища для навчання, у якому кожна дитина має можливість розвиватися відповідно до власного темпу й інтересів.

Для здійснення оцінювання Програма забезпечена інструментарієм формувального й підсумкового оцінювання результатів навчання. Інструментарій формувального оцінювання містить опис елементів змісту навчання, який відображає рівень їх засвоєння на певному етапі процесу навчання. Інструментарій підсумкового оцінювання дає змогу зіставити реальні результати засвоєння змісту з вимогами навчальної програми на етапі, що контролюється.